

Arany Zsuzsanna - Nagy Andor -
Németh Márton - Radó Rita

Mozaikok az eszéki Bobcatss 2019 konferenciáról

Az idei évben január 22–24. között került megrendezésre a könyvtár- és információ-tudományi felsőoktatás döntően hallgatói szervezésben megvalósuló vándorkonferenciája. A konferencia helyszíne ezúttal Eszék volt. Immáron többéves hagyomány, hogy a magyar résztvevők beszámolójukkal a teljesség igénye nélkül igyekeznek ráirányítani a figyelmet néhány érdekes témakörre a gazdag programból.

A rendezvény méreteit tekintve nem maradt el az eddigi évek konferenciáitól: 208 résztvevővel 47 előadás, 6 workshop és 20 poszterbemutató valósult meg. A vadonatúj kampuszon kielégítő infrastrukturális körülmények között zajlott le a rendezvény. Kivétel ez alól a poszterszekció, mivel a rövid prezentációkra és a poszterek bemutatójára egy nagy, visszhangos átriumban került sor, ahol nehezen lehetett hallani a rövid prezentációkat. Idén a szervezésben az eszéki egyetemet holland (The Hague University of Applied Sciences), illetve svéd partnerintézmények (Uppsala University, Linnaeus University) segítették. A szakmai programok sorát esti kvíz, számos múzeumlátogatási lehetőség, gálavacsora, és a már hagyománnyá vált „BOBCATSSS Party” színesítette, módot adva a résztvevőknek arra, hogy alaposabban megismerjék egymást, valamint a házigazda várost. Az elhangzott előadások anyaga a későbbiekben önálló e-könyvben kerül majd kiadásra. Az alábbiakban néhány kiválasztott témakörhöz kötve szubjektíven szemelgetünk az előadások és poszterek gazdag kínálatából.

Könyvtárosképzés interdiszciplináris keretek között

Rögtön az első bevezető előadást a délkelet-svédországi Linnaeus Egyetem horvát származású intézetvezető professzora, Koraljka Golub tartotta. Ízelítőt adott abból, hogy mekkora kihívást jelent különféle diszciplínákon és kari, intézeti kereteken átívelő, újfajta képzési programokat létrehozni. Az eredményeket látva viszont feltétlen érdemes bele-vágni ebbe. A könyvtár- és információtudomány műveléséhez nagyban hozzájárulhatnak e kapcsolatok, pl. az informatika illetve menedzsment területei. Arról nem is beszélve, hogy a hasonló szinergiák feltárására és megerősítésére törekvő nemzetközi iSchool mozgalomhoz történő csatlakozásra is megnyílt a lehetőségük, ami jelentős presztízsnövelő tényező. Ez nagymértékben legitimálja a helyi próbálkozásokat, valamint a nemzetközi jó gyakorlatok alkalmazásával még inkább képes dinamizálni az interdiszciplináris képzési formákat.

Összehasonlító könyvtárügy

Frank Huysmans, az amszterdami egyetem professzora tartotta a második nap bevezető előadását. A jövő közkönyvtárainak fejlődési trendjeit, az egyes nemzeti közkönyvtári rendszerek összehasonlíthatóságának lehetőségeit járta körül.

Még 2007-ben, a közösségi média berobbanásakor éleződött ki a kérdés, hogy vajon a közkönyvtári kutatások választ tudnak-e adni a jövő információs kérdéseire. Az előadó elemezte a közkönyvtári szolgáltatások elmúlt években jellemző kimeneteit (*outcome*) és az iskolai könyvtárak hatékonyságát. Sajnos a statisztikák nem mérik a kibocsátást (*output*). Ezek a statisztikák többek között a felhasználók és a használatok számát mérik, nem pedig a kimeneteket. Ez utóbbit nehezebb mérni. Példa erre, hogy a közkönyvtárak a digitális készségek fejlesztésére szolgáló programokon részt vevők számát mérik, de azt, hogy ezek az emberek milyen készségekkel, képességekkel gazdagodtak, nem tárják fel. Az összehasonlító könyvtártudomány olyan kutatási terület, amely könyvtári jelenségeket, több különböző környezetben megvalósuló szolgáltatást hasonlít össze. A leíró könyvtártudomány az eseményeket, azok kimenetelét és az eredményhez való eljutás folyamatát méri. Az összehasonlító tanulmányokban mindkettő benne van; leírja az eseteket előre meghatározott változók mentén és méri az azokban rejlő lehetőségeket.

Más területeken is történtek hasonló kutatások, például a médiarendszerek vonatkozásában. Az adott nemzeti politikai környezetek nélkül nem érthetők meg a jelenségek. A hasonló országok jelenségei összevethetők, és ezek alapján a médiakutatók három nyugati médiatípust határoztak meg: Észak-Atlanti – liberális (brit, USA), Északi-középeurópai – polarizált pluralista (norvég, svájci, német), Méditerrán – Demokratikus korporatív (francia, olasz, spanyol). Az egyes országok médiarendszereit ezekbe sorolták be. Az empirikus kutatások már két dimenzióban közelítették meg e kérdéskört. Észak, dél, nyugat, közép, és ezekkel párhuzamosan sorolták be az egyes rendszereket az említett három csoportba.

Ezeknek a kutatásoknak a mintájára lehet összehasonlító könyvtári kutatásokat is végezni. A könyvtárakban vizsgálták, hogy milyen kimenetei vannak a rendszereknek, és ezek alapján igyekeztek megnézni, hogy az egyes országok könyvtárügyei hogyan érték el ezeket a hatásokat.

A 2015-ben született holland közkönyvtári törvény 4. részében rögzítették az értékeket, az 5-ben a funkciókat. Négyféle szakpolitikai keretről beszélhetünk az összehasonlító kutatások kapcsán: demokratikus (egyenlőség, szabadság), kulturális (kreativitás, diverzitás, pluralizmus), szociális (részvétel, befogadás, tanulás) és gazdasági (növekedés, innováció). Hogyan lehet ezeket a területeket vizsgálni? Hollandia, Norvégia, Svédország és Finnország közkönyvtáraiban vizsgálták. Ez egyben négy esettanulmány. Leírás és történelmi fejlődés elemzése. E-könyvek kölcsönzésének összehasonlító elemzése is felmerült kutatási területként. Végeztek összehasonlító elemzéseket Hollandia és Spanyolország vonatkozásában. A legfontosabb az összevetés módszertana és folyamata önmagában, hogy annak kontextusában megértsük, hol áll a saját könyvtárügyünk.

Ehhez a témakörhöz illeszkedett Tóth Máté, a Könyvtári Intézet munkatársának Ragnar Audunson oslooi professzorral közös előadása, mely az ALMPUB projekt eddigi eredményeiről adott áttekintést, mely a könyvtárnak mint közösségi, közéleti térnek a különféle funkcióit vizsgálja nemzetközi összevetésben, ideértve a könyvtári törvénykezés hátterét, az általános könyvtárpolitikai nemzeti környezetek összevetését is.

A könyvtári katalógus és honlap mint közösségteremtő eszközök

Isto Huvila, az uppsalai egyetem professzora *A könyvtári katalógus nem egy közösség* című előadásában a könyvtár közösségi részvételen alapuló funkcióira helyezte a hangsúlyt. A könyvtárak fontosak, mert van egy belső érték, amelyet képviselnek, de mi van ezeknek a kérdéseknek a háttérében? Az ALMPUB projekt épp ezt igyekszik feltárni. Mi a szerepük ezeknek az intézményeknek a nyilvános társadalmi szférában? Miért vesznek részt a szolgáltatások alakításában? Azokat vizsgálták, akik valamilyen formában már részt vettek könyvtári, levéltári, múzeumi szolgáltatások alakításában. Az előadásban a felmérésnek csak a finn részét mutatták be, amelyet összesen 38 válaszadó töltött ki. A résztvevőknek a többsége magasán iskolázott nő volt. Arra kérték a kitöltőket, hogy az állításokat egy 1–5-ig terjedő skálán értékeljék. A legmagasabb értéket a saját kommentek fontossága kapta. A második legmagasabb értéket kapó megállapítás szerint a komment egy olyan eszköz, amely a szólásszabadságot biztosítja. Az anonimitás miatt sokan nem viselik a felelősséget a kommentjeikért. A legalacsonyabb értékeket az kapta, hogy valaki rendszeresen kommentál a közgyűjteményi szolgáltatások kapcsán, a második legalacsonyabbat, hogy a többiek véleménye engem mint egyént befolyásol. A legfőbb motivációs tényező a kommentárok hasznossága, érdeklődés a téma iránt, a részvétel lehetősége.

A kommentálási felületek használata kapcsán a Facebook a legmagasabbra értékelt, de emellett jelentős az OPAC, illetve irodalmi oldalak használata. A legalacsonyabbra értékelt felületek a YouTube, a Flickr, valamint az e-könyves portálok.

Fontos lenne megérteni a motivációkat a szolgáltatások fejlesztése során. A kommentek igenis fontosak, de jó lenne tudni, hogy miért érzik fontosnak azokat a felhasználók. Erre a kutatás nem adott kimerítő válaszokat. A közgyűjteményi intézmények online felületei nem igazán relevánsak a használók számára. Ez nem az a hely, ahova az emberek megjegyzéseket tenni, közösségi életet élni járnak. Úgy tűnik, hogy a katalógus, ahol lehet kommentelni, sajnos nem egyenlő a közösséggel. A könyvtári katalógusban a párbeszéd nem természetes dolog, így más csatornákat kell találni a használók megnyilvánulásainak becsatornázására.

Míchal Żytomirski előadása lényegében ugyanezt a témát járta körbe az egyetemi könyvtári honlapok szemszögéből. Számos esetben sajnos kevésbé látványos a design, nehezen lelhetőek fel az egyetemi polgárok különféle csoportjai számára leghasznosabb információk, nem csábítanak e honlapok arra, hogy huzamosabb időt töltsenek rajtuk a felhasználók, netán kihasználják az elég csökevényes interaktív kommunikációs funkciókat. Ezen feltétlen változtatni kellene. A virtuális térben is le kellene képezni a könyvtáraknak a fizikai terek kapcsán jóval sikeresebben alkalmazott közösségteremtő erejét.

Digitalizálás Szerbiában

Andela Stosic a belgrádi egyetem könyvtártudományi tanszékéről a szerbiai digitalizálás helyzetéről nyújtott áttekintést. Az első gyűjtemény 2006-ban állt fel, ezekben jellemzően fényképek és képeslapok voltak, de természetesen helyi periodikumok, ritka könyvek is előfordulnak. A digitalizálás nagy lendülettel zajlik, a könyvtárak mintegy háromnegyede folytat ez irányú tevékenységet. Sajnos rengeteg a duplumgyártás, nemzeti digitalizálási stratégia híján nincsenek egységes célok, iránymutatások, intézmények közötti munkamegosztás. A központi digitalizálási stratégia hiánya így nagyon megnehezíti a könyvtárosok dolgát. A digitalizálási tevékenységek többnyire projektek által támogatottak, de sajnos a projekt végezetével a létrejött gyűjteményt erőforrás hiányában nem tudják fejleszteni (néha fenntartani sem), illetve sokszor nehezen tudják integrálni a könyvtári szolgáltatásokba, a digitális gyűjteményeiről ezért kevesen tudnak, a használatuk sem annyira elterjedt. A komoly kihívás emellett abban rejlik, hogy a digitalizált anyagok miként jutnak el a felhasználókhoz, mennyire tudják felhasználni azokat. Az előadó három városi könyvtár digitalizálási tevékenységéről kért adatokat Nisből, Belgrádból és Cakacból, ennek alapján mutatta be az egyes könyvtárak digitális gyűjteményeit.

Gamifikáció

Arany Zsuzsanna előadása *A gamifikáció lehetősége: új oktatási módszerek a köznevelésben* címmel egy empirikus kutatás néhány érdekes eredményét, illetve tapasztalatait mutatta be. Kutatási témája a gamifikáció mint új oktatási módszer köznevelésben való alkalmazása, az ebben rejlő lehetőségek vizsgálata. Előadásában elmondta, hogy kutatása a korábbi vizsgálatai eredményeire épít, amelyek alapfogalmait és alaptéziseit még korábbi szerzőtársával, Egervári Dórával állították fel három évvel ezelőtt. Rövid elméleti áttekintés, az alapfogalmak tisztázása és a téma fontosságának ismertetése után az előadó rátért saját tapasztalatainak megosztására.

Iskolai könyvtárosként kiemelkedő céljaként nevezte meg az olvasóvá nevelést és a diákok szövegértésének fejlesztését. Példaként kutatásának két olyan érdekes elemét emelte ki, amelyek célja a gamifikáció gyakorlati hasznosulásának vizsgálata az említett két területen. Az egyik kísérletet formális, a másikat informális tanulási környezetben végezte el. Mindkét kísérlet helyszíne a Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium volt, és összességében mintegy 100 diák részvételével valósította meg.

Informális tanulási környezetben, a népmese napjára dolgozta ki a *Mátyás nyomában* című játékot, amely az iskola számos diákját megmozgatta. IKT-eszközöket és a gamifikáció módszerének több elemét emelte be a játékba. Elmondása szerint a diákok

szívesen vették az újfajta, korábban nem látott módszereket és eszközöket, és rendkívül motiváltak voltak a feladatok végrehajtása során.

Az előadó bemutatta azokat a jó gyakorlatait is, amelyeket formális oktatási környezetben valósított meg, több iskolás osztály bevonásával. Elmondta, hogy egy kollégájának segítségével számos könyvtárhasználati óra tematikáját építették fel gamifikált módszerekre alapozva.

A gamifikáció iskolai keretek közti alkalmazását rövid távon hatékonynak nevezte, mivel kimutathatóan nagyobb aktivitást és érdeklődést váltott ki a diákokból, szemben a hagyományos oktatási módszerekkel. Kutatásának következő állomásaként a módszer hosszú távú hatékonyságának vizsgálatát tervezi megvalósítani.

Iskolai könyvtárak programszervezési tevékenysége

Mirna Gilman Ranogajec és szerzőtársa eszéki iskolai könyvtárak programszervezési tevékenységéről tartott előadást. Elsőként ismertették a horvát iskolai könyvtárak alapfunkcióit. Ezek rögzítik például az egész életen át tartó tanulásban való szerepvállalásuk fontosságát, valamint a tájékoztató források széles palettájához való hozzáférés biztosítását. Fontos feladata az iskolák könyvtárainak – és könyvtárosainak –, hogy segítsék a pedagógusokat, a diákokat és a közösséget a tanulásban.

Kutatásukban azt vizsgálták, hogy az eszéki általános és középiskolák milyen gyakran szerveznek kulturális és közösségi programokat, hiszen a programok megszervezése véleményük szerint elengedhetetlen feltétele annak, hogy alapfeladataikat megfelelően elássák és a rájuk rótt szerepnek megfeleljenek. A kapott eredményeket összehasonlították az iskolai könyvtárakra vonatkozó szabályozás által tett ajánlásokkal.

Előadásukban elmondták, hogy – nem meglepő módon – a megszervezett programok jellege és száma elsősorban az iskola típusától és méretétől függ. Kutatásuk elsősorban a kérdőíves módszerrel valósult meg. A válaszokból kiderült, hogy az eszéki iskolai könyvtárak nagyon sokféle programot szerveznek, ezek közül a kiállítások a leggyakoribbak. Sokszor dolgoznak együtt más könyvtárakkal, pl. a városi könyvtárral, így lehetőségük van könyvbemutatók, filmvetítések, író-olvasó találkozók megvalósítására is.

A leggyakoribb ok, amiért nem vesz részt egy iskolai könyvtár a programszervezésben, a könyvtár szűk belső tere, mivel így nem képesek olyan helyet biztosítani, ahol az érdeklődők kényelmesen élvezhetik a megszervezett programot. A második leggyakoribb okként az anyagi forrás szűkösségét nevezték meg.

A kérdőívet minden iskolai könyvtár névtelenül tölthette ki, így vélhetően bátrabban válaszoltak a kérdésekre. Kiderült, hogy nemcsak az eszközök, a hely és az anyagi források, hanem sokszor az igazgató és a tanári kar ellenállása is visszatartja az iskolai könyvtárosokat a kulturális programok szervezésétől.

Webarchiválás, digitális bölcsészet, webes szolgáltatások

Németh Márton előadásában a webarchívumok hasznosítási lehetőségeit igyekezett felvillantani a tudományos kutatások szemszögéből. A széleskörű áttekintés aláhúzta annak a fontosságát, hogy a különféle partnerségi formák könyvtárosok, történészek, irodalomtudósok, adattudományi szakemberek között elengedhetetlenek ahhoz, hogy a webarchívumokban rejlő kutatási lehetőségeket eredményesen ki lehessen használni.

A konferencián általában megfigyelhető volt, hogy a digitális bölcsészet egyre eredményesebben jelenik meg a különféle európai könyvtárosképzési programok keretei között. Egy koppenhágai mesterszakos hallgató, a román származású Alina Stoicescu szemléletes előadásában az adatbányászatnak a könyvtári munkafolyamatokban lehetséges különféle felhasználási módjairól nyújtott nagyívű áttekintést. Kalle Karlsson tartalomelemzési módszerekkel vizsgálta, hogy a svéd könyvtárak milyen témákkal, s miféle kontextusban jelennek meg a svéd nyomtatott napilapokban. Az USA-ból érkezett Jeff Pomerantz, a Simmons University könyvtár- és információtudományi távoktatási programjainak koordinátora a kiterjesztett fizikai és virtuális valóság kombinációinak oktatási lehetőségeit mutatta be. Carla Colombati és olasz munkatársai egy wiki-típusú tartalomszolgáltatási eszközt választottak online oktatási tevékenységük segédanyagaként. Előadásukban a tervezés tanulságait mutatták be.

Akadálymentes web

Az akadálymentes webes felületek létrehozására sokkal kevesebb figyelmet fordítanak, mint amekkora társadalmi igény lenne rá. Magyarországon hozzávetőleg félmillió ember él valamilyen szellemi vagy fizikai fogyatékossgal, de sokkal több azoknak a száma, akiket nem sorolunk ebbe a csoportba, viszont hosszabb-rövidebb időre megváltozott munkaképességűek.

Nagy Andor, a Könyvtári Intézet munkatársa előadásában arra világított rá, hogy míg a fizikai terek akadálymentesítésének megvalósítása törvényileg jól szabályozott folyamat, és a legtöbb ember számára jól ismert elemekkel dolgozik (gondoljunk csak a mozgásérültek részére fenntartott parkolókra, a liftekre, rámpákra, Braille-írással készült jelzésekre), addig az elektronikus felületek akadálymentesítése nagyon ritkán valósul meg. Sok olyan weboldallal lehet találkozni Magyarországon, amelyen az oldal egy pontján elhelyeznek egy sárga színű ikont, benne három fekete ponttal, és ha erre rákattint a látogató, akkor egy kontrasztos, sárga-fekete színvilágú, képek nélküli oldalra jut el. Ez a megoldás nem teszi akadálymentessé a weboldalt, a legtöbb esetben inkább megnehezíti a különleges igényű felhasználók webhasználatát. A sárga-fekete pöttyös ikonnal főként Magyarországon lehet találkozni, nem nemzetközileg használt és elfogadott jelzésről van szó. Valószínűleg az első magyar weboldalakon alkalmazták ezt a módszert, amely végül széleskörben elterjedt. A webes felületek akadálymentesítésének még nincs kiforrott gyakorlata, és kevés szakember képes megvalósítani a teljes akadálymentesítést.

Az első átfogó webakadálymentesítési útmutatót a World Wide Web Consortium publikálta, amelynek vezetője az a Tim Berners-Lee, aki többek között a HTML nyelv és a http protokoll kifejlesztője. Az ajánlás első változatát 1995-ben publikálták, nem sokkal a Második Nemzetközi World Wide Web konferenciát követően, ahol Tim Berners-Lee plenáris előadásában az akadálymentes web létrehozásának szükségességéről beszélt. Az ajánlást folyamatosan továbbfejlesztik – jelenleg a 2.1-es verziójánál tart –, igazodva a legújabb webes szabványokhoz, programnyelvekhez és felhasználói igényekhez. Sokáig kellett várni, mire az ajánlásból hivatalos nemzetközi szabvány vált, egészen 2012-ig (ISO/IEC 40500:2012). A szabvány szinte teljes egészében a WCAG 2.0 ajánlás elemeit tartalmazza, aktuális változata 2018 augusztusában jelent meg (EN 301 549 V2.1.2 (2018-08)), ám magyar nyelvű változata a mai napig hiányzik.

A webes akadálymentességnek három szintje létezik. Az alapszinten lévő akadálymentes weboldalak úgy vannak kialakítva, hogy a legtöbb ember számára elháruljon minden olyan akadály, amely ellehetetleníti a weboldal tartalmának értelmezhetőségét. Ilyen megoldás lehet például, ha a webtartalom-fejlesztő a képeket úgynevezett helyettesítő szövegekkel látja el (alt attribútumok), hogy a felolvasóprogramok számára is értelmezhetővé váljon a képek tartalma.

Az emelt szintű akadálymentességet megvalósító weboldalak (AA szint) már nemcsak arra törekednek, hogy a legalapvetőbb akadályok elháruljanak a fogyatékossgal élő weboldalhasználó elől, hanem úgy áll össze az oldal szerkezete és tartalma, hogy a böngészés ne csak lehetségessé váljon a képességeikben korlátozott weboldalhasználók számára, hanem kényelmes is legyen.

A legmagasabb szintű akadálymentességet elsősorban azokon a weboldalakon való-sítják meg, amelyek tartalma kifejezetten a fogyatékkal élőknek szól, ám nem javasolják, hogy egy webhely összes oldala az AAA szint kritériumai szerint legyen felépítve, mivel vannak esetek, amikor rontja a felhasználói élményt, ha megpróbálunk megfelelni valamennyi követelménynek.

Az előadó ezen felül konkrét példákon keresztül mutatta be, hogy a Web Akadálymentességi Útmutató mely négy fő alapelv köré épül. Az egyik alapelv az észlelhetőség, amely azokat a technikai és tartalmi elvárásokat fogalmazza meg, amelyek ahhoz járulnak hozzá, hogy a weboldalakon megjelenő tartalmakat (pl. szöveg, kép, hang) a felhasználók érzékelni tudják.

Egy másik alapelv a működtethetőség, amely olyan kritériumokat fogalmaz meg, amelyek azt szabályozzák, hogy egy weboldalnak hogyan kell úgy működnie, hogy a legtöbb ember számára könnyen kezelhető legyen.

Az érthetőség alapelve kimondja, hogy a weboldalon megjelenő tartalmaknak egyaránt érthetőnek és értelmezhetőnek kell lenniük mind a kisegítő szoftverek, mind az emberek számára.

A robusztusság azokat az – elsősorban – technikai elvárásokat jelenti, amelyek révén nagy eséllyel biztosítható a weboldal és a kisegítő szoftverek kompatibilitása.

Az előadást követően a közönség tagjai közül többen is éltek kérdészi lehetőségükkel. Volt, aki afelől érdeklődött, hogy ki az, aki akadálymentességi tanúsítványt állíthat ki; valaki arra volt kíváncsi, hogy hány olyan használója van a Cselekvő Közösségek Wikinek, aki valamilyen fogyatékossgal él együtt; továbbá elhangzott az a kérdés is, hogy miképp érdemes hozzákezdeni egy weboldal akadálymentesítésének.

Poszter szekció

A Bobcatss konferenciák egyik célja, hogy hasonló dolgokkal foglalkozó emberek kapcsolatba kerüljenek, megismerhessék egymás gondolatait, kutatási területeit, és ezekkel kapcsolatban eszmét cseréljenek. Erre az egyik legkézenfekvőbb terepet a poszter szekciók biztosítják, hiszen ott viszonylag rövid időn belül, sok kolléga kutatási témáját ismerhetjük meg kicsit kötetlenebb keretek között. Az idei konferencián 20 poszter szerepelt a szekcióban. A rövid bemutatókat követően lehetőség nyílt személyes találkozókra és mélyrehatóbb beszélgetésekre a kutatási projektekkal kapcsolatban.

Az eszéki egyetem diákjainak egyik poszterén megismerkedhettünk egy 2015-ben indult projekttel, melynek keretében a Korcula szigeten található kolostor értékes könyv-

állományát mentették meg, restaurálták és rendszereztek, lehetőséget teremtve ezzel a kutatóknak az írott kulturális örökség feltárására.

Franciaországból érkezett kollégáink igen érdekes kutatásról készítettek posztert. A 7 közkönyvtár és 7 egyetemi könyvtár bevonásával megvalósított projekt azt vizsgálta, hogy melyek a könyvtárak lehetőségei, feladatai és határai a multikulturalizmus kapcsán. A kutatás következtetése sajnos az, hogy a könyvtárak nincsenek felkészülve az újonnan érkezett használókra sem a helyi szolgáltatások használata, sem a digitális könyvtári szolgáltatások használata esetén. Mindenképpen a kommunikációs készségek és lehetőségek fejlesztésére van szükség.

A Zadari Egyetem diákjai és PhD hallgatói a könyvtárak részéről a szociálisan hátrányos helyzetű emberek számára nyújtható szolgáltatásokban (pl. workshopok, oktatás, fórumok, könyv- és újságkiszállítás), programokban (pl. koncertek, kiállítások, olvasói klubok) rejlő lehetőségeket vizsgálták.

Egy másik poszteren az eszéki egyetem társadalomtudományi karának elsőéves egyetemi hallgatói információs műveltségi készségeinek vizsgálatáról kaphattunk információt. A kutatásból kiderült, hogy a diákok online információkeresési készségei messze jobbak, mint bármilyen könyvtárhasználati (pl. katalógusban való eligazodás, könyvek megtalálása a polcon) készségük.

Az eszéki egyetem könyvtártudományi tanszékének magyar származású, mindkét nyelvet tökéletesen bíró oktatója, Vacsora Zsolt az eszéki és a pécsi könyvtárosképzés összehasonlítását választotta poszterének témájául. A nyelvi válaszfalak sajnos nagyon keményen érvényesülnek az oktatók, illetve hallgatók közötti kapcsolattartás vonatkozásában. Az együttműködésben pedig számos kedvező lehetőség akadna, mert a képzési profilok egymást kiegészítő jelleggel bírnak, pl. Eszéken nincs biblioterápiával kapcsolatos képzési irány, míg könyvtári menedzsmenttel, de különösen digitális könyvtári szolgáltatások menedzselésével Eszéken foglalkoznak intenzívebben. A szomszédos képzőhelyek oktatási együttműködéséből tehát kölcsönös előnyök származhatnak.

Az Országos Széchényi Könyvtár kutatójának és doktorandusz hallgatójának poszterén a digitalizálási munkafolyamatok szervezetfejlesztésre gyakorolt kihívásairól olvashattunk. Radó Rita felhívta a figyelmet arra, hogy a legtöbb könyvtári digitalizálással kapcsolatos projekt csupán a könyvek szkennelésével, a szkennelés lehetőségeinek megteremtésével foglalkozik anélkül, hogy kellő figyelmet fordítana a könyvtár szervezeti felépítésében jelentkező kihívásokra, hogy a digitalizált állomány hatékonyan tudjon beépülni a könyvtár szolgáltatási rendszerébe, a munkafolyamatok pedig a szervezeti struktúrába. Poszterén több európai nemzeti könyvtár szervezeti felépítésének összehasonlító elemzésével kapott különböző megvalósítási lehetőségek eredményeit is bemutatta. A kutatás az OSZK-ban jelenleg is futó OKR projekt szervezetfejlesztési alprojektje miatt különösen aktuális.

Zárszó

Összességében elmondhatjuk, hogy igazán télies körülmények között, gazdag programkínálattal, jó hangulatú rendezvénynek lehettünk részesei. A konferencia tapasztalatai, tanulságai a könyvtári szakmai munkánkban is sikerrel hasznosíthatók lesznek.